

AVRUPA KONSEYİ BAKANLAR KOMİTESİ

ADLİ YARDIM VE DANIŞMANLIK HAKKINDA

KARAR (78) 8

*(2 Mart 1978 tarihinde Delegeler Komitesinin 284.
Toplantısında Bakanlar Komitesi tarafından
kabul edilmiştir)*

Unofficial translation to Turkish: Resolution (78)8 of the Committee of Ministers on legal aid and advice (Adopted by the Committee of Ministers on 2 March 1978 at the 284th meeting of the Ministers' Deputies)

Text originated by, and used with the permission of, the Council of Europe. This unofficial translation is published by arrangement with the Council of Europe and with financial support of the European Union within the EU-CoE Joint Project on Improving the Effectiveness of the Administrative Judiciary and Strengthening the Institutional Capacity of Council of State, but under the sole responsibility of the translator.

Bu yayının orijinali Avrupa Konseyi tarafından hazırlanmış ve Konseyin izniyle kullanılmıştır. Bu resmî olmayan çeviri, Avrupa Konseyinin düzenlemesiyle basılmış olup, "İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi" AB-AK Ortak Projesi kapsamında, Avrupa Birliği'nin maddi desteği ile hazırlanmıştır. Çevirmenin yegâne sorumluluğu altındadır.

Bakanlar Komitesi,

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. Maddesi hükümleriyle güvence altına alınan, adalete erişim ve adil duruşma hakkının demokratik bir toplumun temel özelliği olduğunu dikkate alarak;

Bu sebeple, kanun yollarına erişim önündeki ekonomik engellerin kaldırılması için gereken tüm adımların atılmasının önemli olduğunu ve özellikle ekonomik durumu elverişli olmayan kişiler bakımından uygun adli yardım sistemlerinin mevcudiyetinin bu amacın gerçekleştirilmesine katkı sağlayacağını dikkate alarak;

Adli yardım sağlanmasının bundan böyle, muhtaç kişilere yönelik hayırseverlik olarak değil, toplumun bütünü için bir yükümlülük olarak değerlendirilmesi gerektiğini dikkate alarak;

Ekonomik durumu elverişli olmayan kişiler için adli yardıma ek olarak adli danışmanlık sağlanmasının da adalete erişim önündeki engellerin bertaraf edilmesinde eşit derecede önemli olduğunu değerlendirerek;

Üye devlet hükümetlerine, bu Karar'ın ekinde yer alan ilkelerin artarak uygulanması için, gerekli gördükleri tüm tedbirleri almaları ya da varsa mevcut tedbirleri pekiştirmelerini tavsiye eder;

Üye devlet hükümetlerine, bu Karar'da yer alan tavsiye doğrultusunda alınan tedbirlere dair Avrupa Konseyi Genel Sekreterine düzenli olarak bilgi vermeleri çağrısında bulunur.

I. Kısım – Yargılama sürecinde adli yardım

1. Hiç kimse, ekonomik engeller sebebiyle bir hukuki, ticari, idari, sosyal ya da mali uyuşmazlıkla ilgili karar verecek bir mahkeme önünde haklarını kullanmaktan ya da savunmaktan alıkonulamaz. Bu doğrultuda, herkesin yargılama sürecinde gerekli adli yardımı alma hakkı bulunmalıdır. Adli yardımın gerekli olup olmadığını değerlendirirken şu hususlar dikkate alınmalıdır:

- a. kişinin maddi kaynak ve yükümlülükleri;
- b. öngörülen yargılama maliyeti.

2. Kişinin yargılama maliyetini kısmen karşılayabildiği durumlarda dahi adli yardım imkânı sağlanmalıdır. Bu durumda, ilgili kişinin aşırı derecede zorlanmadan ödeyebileceği tutarı aşmayacak maddi katkısıyla birlikte adli yardım sağlanabilir.

3. Adli yardım, kendisine yardım sağlanan kişinin yasal haklarını kullanmak ya da savunmak için üstlenmesi gereken tüm masraf kalemlerini, özellikle avukat ücretleri, bilirkişi masrafları, tanıklar ve tercüme masraflarını karşılayabilmelidir.

Adli yardım sağlanan durumlarda, mahkeme masrafları için alınan teminattan muafiyet şartı getirilmesi arzu edilir.

4. Yargılama devam ederken davanın tarafı olan kişinin maddi durum ya da yükümlülüklerinde bir değişiklik olması ya da adli yardım sağlanmasını gerektirecek diğer bir durum ortaya çıkması hâlinde de adli yardım temini mümkün olmalıdır.

5. Adli yardım daima, sadece ulusal adli yardım sistemi gerektirdiğinde değil, aynı zamanda şu durumlarda da o devletin mevzuatına uygun olarak avukatlık mesleğini icra vasfını haiz bir kişi tarafından yerine getirilmelidir:

- a. İlgili devletin yasalarına göre, o devletin bir mahkemesi önünde böyle bir kişi tarafından temsil edilmenin zorunlu kılındığı durumlarda;
- b. Adli yardım sağlamaya yetkili makamın, davanın özel koşullarını gözönüne alarak böyle bir yardımı gerekli gördüğü hallerde.

Kendisine yardım sağlanacak kişi, mümkün olan durumlarda, kendisine yardım sağlamasını istediği vasıflı kişiyi seçme özgürlüğüne sahip olmalıdır. Bu şekilde atanacak kişi, kendisine yardım sağlanan kişi adına üstlendiği görev için yeterli bir ücret almalıdır.

6. Adli yardım sağlanması gerekip gerekmediğini değerlendirirken yetkili makamlar:

- a. O davanın özel koşullarını değerlendirerek, adli yardım sağlanmasının dava açılması ya da savunma bakımından makul olup olmadığını dikkate alabilir;
- b. Yargılamanın mahiyetini dikkate alarak, gerekirse sadece, Beşinci İlkede belirtilen şekilde vasıflı bir kişi tarafından sağlanacak yardıma ilişkin masraf dışındaki masraflar için adli yardım sağlanmasına karar verebilir.

7. Adli yardım sistemi, adli yardım talebinin reddi kararına itiraz imkânı sağlamalıdır.

8. Adli yardım sistemini finanse etme sorumluluğu devlet tarafından üstlenilmelidir.

9. Adli yardım sağlanmasını gerektirecek mali durum, özellikle geçim maliyetindeki artışlar dikkate alınarak düzenli olarak gözden geçirilmelidir.

10. Mevcut Karar'da belirtilen ilkeler uyarınca, adli yardım sistemi, bir başka devlette verilen bir kararın o devlette tanınması ya da tenfizine dair davalarda da adli yardım sağlanabilmesine imkân vermelidir.

11. Devlet, adli yardım sistemine ilişkin olanakları kamuoyunun ve diğer ilgili tarafların, özellikle olası başvuruçuların rücu edebileceği kurumların dikkatine sunmak için gereken adımları atmalıdır.

II. Kısım – Adli danışmanlık

12. Devlet, ekonomik durumu elverişli olmayan bir kişinin, Birinci İlkede belirtilen konularla ilgili kendi haklarını ya da menfaatlerini etkileyebilecek tüm meselelerde gerekli adli danışmanlık hizmetinden faydalanabilmesini sağlamalıdır.

13. Adli danışmanlık hizmeti ücretsiz olmalı ya da bu hizmetten faydalanacak kişinin maddi imkânlarına bağlı olarak ödeyebileceği bir katkı payı karşılığında sağlanmalıdır.

14. Devlet, adli danışmanlık hizmetinin mevcudiyetine dair kamuoyunun ve adli danışmanlık ihtiyacı içindeki kişilerin rücu edebileceği kesimlerin bilgilendirilmesini sağlamalıdır.

15. Devlet, ulusal mevzuata ilişkin bu tür bilgilerin adli danışmanlık hizmeti veren kurumlara gerektiği şekilde

iletilmesini sağlamak üzere uygun adımları atmalıdır.

16. Devlet, yargılamanın başka bir devlette yapılmasının gerekebileceği durumlarda adli danışmanlık ihtiyacı konusuna özel dikkat sarf etmelidir.

Bu belgenin çevirisi, *İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi* projesi kapsamında Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmiştir.

Translation is co-funded by **the European Union, the Council of Europe and the Republic of Turkey** under the Project on *Improving the Effectiveness of the Administrative Judiciary and Strengthening the Institutional Capacity of Council of State*.